

મેન્ટલ હેલ્થકેર એક્ટ, 2017

મેન્ટલ હેલ્થકેર એક્ટ શું છે?

મેન્ટલ હેલ્થકેર એક્ટ, 2017, ભારત સરકાર દ્વારા માનસિક આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીનું નિયમન કરવા અને માનસિક બીમારી ધરાવતા વ્યક્તિઓના અધિકારોનું રક્ષણ કરવા માટે ઘડવામાં આવેલ સીમાચિહ્નરૂપ કાયદો છે. તેનો હેતુ માનસિક સ્વાસ્થ્યને પ્રોત્સાહન આપવાનો, ભેદભાવને રોકવાનો અને તમામ વ્યક્તિઓ માટે માનસિક સ્વાસ્થ્ય સેવાઓની એક્સેસ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે.

કાયદાકીય માળખું:

મેન્ટલ હેલ્થકેર અધિનિયમ માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓના અધિકારોના પ્રમોશન, રક્ષણ અને પરિપૂરણતા માટે એક વ્યાપક કાનૂની માળખું પૂરું પાડે છે. તે માનસિક આરોગ્યસંભાળ ડિલિવરી, સારવાર અને પુનર્વસન માટે અધિકાર-આધારિત સિદ્ધાંતો સ્થાપિત કરે છે અને સરકાર, આરોગ્યસંભાળ પ્રદાતાઓ અને સમુદાય સંસ્થાઓ સહિત વિવિધ હિસ્સેદારોની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓનું વર્ણન કરે છે.

મુખ્ય જોગવાઈઓ:

માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓના અધિકારો:

આ અધિનિયમ માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓના અધિકારોને ઓળખે છે અને તેનું સમર્થન કરે છે, જેમાં માનસિક આરોગ્યસંભાળ સેવાઓને એક્સેસ કરવાનો અધિકાર, ગૌરવ સાથે જીવવાનો અધિકાર, ગોપનીયતા અને ગોપનીયતાનો અધિકાર અને તેમની સારવાર અને સંભાળ અંગે નિર્ણય લેવાનો અધિકાર સામેલ છે. તે માનસિક બીમારીના આધારે ભેદભાવ અને કલંકિત કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે અને

સમાજમાં માનસિક બીમારી ધરાવતા વ્યક્તિઓના એકીકરણને સરળ બનાવવા માટે સહાય અને પુનર્વસન સેવાઓની જોગવાઈને ફરજિયાત કરે છે.

એડવાન્સ ડાયરેક્ટીવ્સ અને મેન્ટલ હેલ્થ કેર પ્લાન:

આ અધિનિયમ વ્યક્તિઓને માનસિક આરોગ્યસંભાળ સારવાર અને સંભાળ માટે અગાઉથી તેમની પસંદગીઓનો ઉલ્લેખ કરતા અગાઉથી નિર્દેશો તૈયાર કરવાની મંજૂરી આપે છે. તે માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે માનસિક આરોગ્ય સંભાળ યોજનાઓ તૈયાર કરવા, તેમની સારવારની પસંદગીઓ, સહાયતાની જરૂરિયાતો અને નામાંકિત પ્રતિનિધિઓ અથવા સંભાળ રાખનારાઓ માટેની પસંદગીઓની રૂપરેખા પણ પ્રદાન કરે છે.

સારવાર માટેની ક્ષમતા અને સંમતિ:

આ અધિનિયમ કોઈપણ સારવાર અથવા પ્રક્રિયા શરૂ કરતા પહેલા માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓ પાસેથી જાણકાર સંમતિ મેળવવાના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે.

તે માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓના તેમની સારવાર અને સંભાળ અંગે નિર્ણય લેવાના અધિકારને માન્યતા આપે છે, તેમના નિર્ણયોના અસરોને સમજવાની તેમની ક્ષમતાને આધીન. તે એવા કિસ્સાઓ માટે સલામતી પણ પ્રદાન કરે છે કે જ્યાં વ્યક્તિઓ પાસે નિર્ણય લેવાની ક્ષમતાનો અભાવ હોય, તે સુનિશ્ચિત કરે છે કે તેમના અધિકારો યોગ્ય કાનૂની પદ્ધતિઓ દ્વારા સુરક્ષિત છે.

સંભાળ રાખનારાઓ અને પરિવારોના અધિકારો:

આ અધિનિયમ માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓને ટેકો અને સંભાળ પૂરી પાડવામાં સંભાળ રાખનારાઓ અને પરિવારોની ભૂમિકાને માન્યતા આપે છે. તે સારવાર અને પુનર્વસન પ્રક્રિયામાં સંભાળ રાખનારાઓ અને પરિવારોની સંડોવણીને ફરજિયાત કરે છે અને તેમના પ્રિયજનોની સંભાળ અને સારવાર અંગે નિર્ણય લેવામાં તેમની ભાગીદારીની જોગવાઈ કરે છે. તે શિક્ષણ, તાલીમ અને પ્રદાન કરવાના મહત્વ પર પણ ભાર મૂકે છે

સંભાળ રાખનારાઓને અસરકારક સંભાળ પૂરી પાડવાની તેમની ક્ષમતા વધારવા માટે સહાયક સેવાઓ.

માનસિક આરોગ્ય સંભાળ પર અસર:

મેન્ટલ હેલ્થકેર એક્ટ ભારતમાં માનસિક સ્વાસ્થ્ય સંભાળની ડિલિવરી, પહોંચ અને ગુણવત્તા પર નોંધપાત્ર અસર કરે છે. માનસિક સ્વાસ્થ્ય માટે અધિકાર-આધારિત અભિગમને પ્રોત્સાહન આપીને, તેનો ઉદ્દેશ્ય માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓ સામે કલંક, ભેદભાવ અને માનવ અધિકારોના ઉલ્લંઘનને ઘટાડવાનો છે. તે સમુદાય-આધારિત સંભાળ, પુનર્વસન અને સામાજિક સમાવેશના મહત્વ પર ભાર મૂકે છે, માનસિક સ્વાસ્થ્યની સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓની સર્વગ્રાહી સારવાર અને પુનઃપ્રાપ્તિની સુવિધા આપે છે.

પડકારો અને સુધારાઓ:

જ્યારે મેન્ટલ હેલ્થકેર અધિનિયમ ભારતમાં માનસિક આરોગ્યસંભાળ સુધારણામાં એક મહત્વપૂર્ણ પગલું રજૂ કરે છે, તે અમલીકરણ, સંસાધન ફાળવણી અને ક્ષમતા-નિર્માણ સંબંધિત પડકારોનો પણ સામનો કરે છે. અધિનિયમના અસરકારક અમલીકરણ અને તેના ઉદ્દેશ્યોની અનુભૂતિને સુનિશ્ચિત કરવા માટે માનસિક સ્વાસ્થ્ય સંભાળ માળખાકીય સુવિધાઓ, કર્મચારીઓના વિકાસ અને સમુદાય આધારિત સેવાઓમાં રોકાણ વધારવાની જરૂર છે.

સતત દેખરેખ, મૂલ્યાંકન અને સુધારાઓ ઉભરતા મુદ્દાઓને સંબોધવા, માનસિક આરોગ્યસંભાળ પ્રણાલીઓને મજબૂત કરવા અને માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે પરિણામો સુધારવા માટે જરૂરી છે.

નિષ્કર્ષ:

મેન્ટલ હેલ્થકેર અધિનિયમ, 2017, ભારતમાં માનસિક સ્વાસ્થ્ય સંભાળ નીતિ અને પ્રેક્ટિસમાં પરિવર્તનને પ્રતિબિંબિત કરે છે, જે માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓના અધિકારો, ગૌરવ અને સુખાકારી પર ભાર મૂકે છે. ગુણવત્તાયુક્ત માનસિક આરોગ્યસંભાળ સેવાઓની ઍક્સેસને પ્રોત્સાહન આપીને, માનસિક સ્વાસ્થ્યની સ્થિતિ ધરાવતા વ્યક્તિઓના અધિકારોનું રક્ષણ કરીને, અને કલંક અને ભેદભાવને સંબોધિત કરીને, આ અધિનિયમ માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને માનવીના વિકાસમાં ફાળો આપે છે.

દેશમાં અધિકારો. સરકાર, આરોગ્યસંભાળ પ્રદાતાઓ, નાગરિક સમાજ સંસ્થાઓ અને સમુદાયોને સંડોવતા સહયોગી પ્રયાસો દ્વારા, આ અધિનિયમ માનસિક બિમારી સાથે જીવતા લોકો સહિત તમામ વ્યક્તિઓ માટે વધુ સમાવિષ્ટ, સહાયક અને સમાન સમાજનું નિર્માણ કરવામાં મદદ કરી શકે છે.